

Diversitatea culturală este un factor de îmbogățire a societății noastre, a afirmat Rosário Farmhouse, Înalt Comisar pentru Imigrație și Dialog Intercultural

pág.7

Arménio Carlos, secretarul general al CGTP, subliniază importanța imigranților pentru dezvoltarea țării

pág.8

Editorialul

Proiectul pe care CGTP-IN s-a angajat să-l concretizeze și în cadrul căruia și-a asumat responsabilități se dezvoltă lună de lună, inițiativă după inițiativă și se apropie de sfârșit.

Dacă în primul număr al acestui buletin informativ am arătat o viziune globală a proiectului, în acest număr cititorii vor găsi, printre alte știri, date despre diferitele activități realizate, din care menționăm în mod deosebit Conferința Sindicală Internațională a Migrațiilor, care a avut loc în data de 16 decembrie.

Realizarea acesteia a fost un reper ce rămâne înregistrat printre numeroasele activități pe care CGTP-IN le-a finalizat în cadrul activității cu migrațiile de-a lungul anilor. Dimensiunea participărilor, relevanța vorbirilor și comunicările prezentate, numărul și calitatea invitațiilor străini, liniile directoare de lucru și alianțele sociale care s-au consolidat, precum și acelea care s-au deschis pentru viitor, în ansamblul lor, totul a contribuit pentru a face din această inițiativă o importantă realizare a Confederației noastre. Cu această Conferință, proiectul "și-a închis" activitățile cu "o cheie de aur".

În acest cadru, atragem atenția asupra bilanțului atins prin realizarea întregii munci efectuate (inclusiv la pagina 14) și de asemenea, în acest număr evidențiem interviul pe care Arménio Carlos, noul secretar-general al CGTP-IN, ni l-a acordat în legătură cu mișcările migratoare și munca sindicală realizată de Confederația noastră pe această temă și cel al lui Rosário Farmhouse, Înalt Comisar pentru Imigrație, în care ne transmite perspectiva sa asupra tematicii și discută activitatea noastră sindicală.

În sfârșit, cu acest număr dublu (necesar datorită excesului de muncă, fie datorită Grevei Generale din data de 24 noiembrie anul trecut, fie datorită celui de-al XII-lea Congres confederal de la sfârșitul lunii ianu-

continuare în pagina 2

Integrare pentru o Portugalia mai justă

continuare din pagina 1

arie a acestui an) Departamentul de Migrații continuă să afirme că are ambiția de a fi „portavocea” CGTP-IN pentru migrații. Dacă migrațiile au fost întotdeauna o realitate socială a țării noastre, fie în componenta sa de emigrare de-a lungul multor zeci de ani, fie în componenta imigrației în ultimii aproximativ cincisprezece ani, în ziua de azi acest important fenomen social capătă o importanță din ce în ce mai mare.

Într-adevăr, „migrațiile” și-au reluat rolul politic de neeludat la noi. Ne referim fie la recente declarații ale primului-ministru (în care, spunând că emigrarea era soluția pentru tinerii șomeri, demonstrează că dorește să o utilizeze ca “o supapă de refulare socială” pentru incapacitatea guvernului său de a realiza o politică de creștere care să creeze locuri de muncă), fie la creșterea crizei sociale în Portugalia, cu o relevanță specială pentru șomaj (ce crește exponențial) și pentru sărăcirea generalizată a celei mai mari părți a poporului nostru.

Știm acum că acestea sunt cauzele obiective și profunde care impulsionează nevoia de a emigra. Aceasta înseamnă că în următorii ani tendința de agravare a emigrației noastre, constatată în ultimii ani, va crește cu siguranță. Toate știrile venite din alte țări, în special din cele europene, reflectă acest lucru dar și faptul că condițiile de muncă și sociale ale multora dintre acești noi emigranți sunt atât de degradate încât compatrioții noștri trăiesc în situații inumane, dramatice.

CGTP-IN se inserează în acest domeniu concret. Prin critica frontală și dinamica activă a protestului și a luptei sociale și sindicale împotriva politicii guvernului de dreapta, confederația noastră dispune de tot spațiul și experiența necesară acumulată, în domeniul specific al migrațiilor, pentru exercitarea acestei intervenții politico-sindicale. Aceasta este modalitatea de a-i sprijini în mod solidar pe compatrioții noștri aflați în aceste condiții și de a pune pe un plan înalt cauzele mișcării migratoare și revendicările, fie pentru soluționarea problemelor concrete, fie pentru politici structurale care să elimine cauzele profunde ale emigrației.

Acest buletin informativ este pe deplin îndreptățit de acest cadru – și acesta trebuie să fie viitorul său!

Carlos Trindade

Membru al Comisiei Executive al CGTP-IN
Responsabil al Departamentului de Migrații

STAD - Sindicatul Muncitorilor din Serviciile de Pază, Supraveghere, Curățenie, Activități Casnice și Diverse

Starea precară face dificilă sindicalizarea

B.I. — Care este importanța calitativă și cantitativă a muncitorilor imigranți care activează actualmente în sectorul de Pază, Supraveghere, Curățenie Casnică și Act. Diverse din Portugalia sub raport numeric și sub cel al ocupării locurilor de muncă?

STAD — Muncitorii imigranți din Portugalia care în momentul de față muncesc în sectoarele reprezentate de STAD (pază privată, curățenie industrială și casnică) sunt muncitori care au o mare importanță pentru conducerea STAD, nu doar pentru numărul lor, care este semnificativ, mai ales în domeniul curățeniei industriale și casnice, ci și pentru că în general sunt bine integrați la locurile de muncă. În multe cazuri, atunci când mergem la locurile de muncă, găsim persoane care în țările de origine erau muncitori cu profesii destul de calificate. Sub raportul numărului de muncitorilor imigranți, în multe locuri de muncă ajung să atingă o proporție de 95%. În ceea ce privește numărul de membri înscrși în sindicat, nu dispunem de această statistică, deoarece în documentele sindicatului toți apar ca muncitori și membri, indiferent de etnie sau naționalitate, însă rata de sindicalizare în rândul imigranților este destul de ridicată. În organizația sindicală avem mulți delegați și câțiva lideri sindicali a căror muncă sindicală este de cea mai mare importanță pentru organizație și pentru acțiunea revendicativă a tuturor muncitorilor și în

special a imigranților la locurile de muncă.

B.I. — Ce acțiuni și inițiative realizează STAD - Sindicatul Muncitorilor din Serviciile de Pază, Supraveghere, Curățenie Casnică și Act. Diverse în cazul problemelor muncitorilor imigranți? Ce poate fi îmbunătățit în acțiunea sindicală specifică în fața acestei problematice?

STAD — La nivel de sindicat și ori de câte ori ni se aduce la cunoștință sau atunci când muncitorii se adresează sindicatului sau liderilor și delegaților sindicali pentru a cere ajutor, îi însoțim, orientăm și apărăm pe acești muncitori. În chestiuni privitoare la muncă, îi lămurim și îi informăm cum trebuie să procedeze în fața unei anumite situații, le oferim asistență juridică sau de altă natură, cum ar fi în

|| *Atunci când mergem să vizităm locurile de muncă întâlnim oameni care în țările de origine erau lucrători cu profesii cu un grad destul de ridicat de calificare* ||

cazul legalizării, și îi însoțim întotdeauna pe muncitori la organismele competente, cum ar fi Tribunalul Muncii sau CNAI. Pentru a îmbunătăți acțiunea sindicală, nu doar în ceea ce-i privește pe imigranți, ci și în cazul tuturor muncitorilor, sunt tot mai importante clarificarea și informațiile privind drepturile existente ale imigranțului ca muncitor și cetățean.

B.I. — Care sunt principalele dificultăți ale sindicatului în obținerea adeziunii și mobilizării muncitorilor imigranți în lupta sindicală în general și în ceea ce privește propria situație de muncă în particular?

STAD — Pe parcursul anilor am mobilizat muncitorii imigranți din sectorul curățeniei industriale și casnice în lupta sindicală, la fel cum i-am mobilizat și pe ceilalți muncitori portughezi. La locurile de muncă cu o mai mare concentrare de muncitori este mai ușor, deoarece reușim să creăm conceptul de unitate între toți muncitorii, imigranți sau nu. În locurile unde se află unul sau doi muncitori este mai greu. Acesta este motivul pentru care în sectorul de pază privată organizarea muncitorilor a fost și este mai dificil de realizat. În cazul serviciilor casnice, un sector în care se concentrează un mare procent de imigranți, avem cunoștință de ce se întâmplă doar atunci când muncitoarele se adresează serviciilor noastre pentru a cere ajutorul. Relația de muncă, în aceste cazuri, este foarte directă și "închisă" în casa particulară a organismului patronal și noi nu putem merge să vorbim cu aceste muncitoare. Atunci când sunt concediate sau pur și simplu li se spune

că nu mai este nevoie de ele și nu vor să le plătească ceea ce li se cuvine, muncitoarele imigrante luptă până la sfârșit și uneori chiar apelează la Tribunal pentru drepturile lor.

B.I. — Actuala panoramă de criză economică poate să fragilizeze și mai mult situația muncitorilor imigranți. Cum va putea STAD – Sindicatul din sectorul de Pază, Supraveghere, Curățenie Casnică și Act. Diverse să-i sprijine pe cetățenii care se confruntă cu nedreptățile sociale și din câmpul muncii practicate de patroni și societate?

STAD — În sectoarele pe care le reprezentăm, în care salariile sunt foarte scăzute, așa cum am menționat deja, în multe cazuri există o relație foarte directă fie cu cadrele de conducere, fie cu patronii, muncitorilor imigranți (și nu numai acestora) fiindu-le atât de teamă să nu rămână fără puținul pe care îl câștigă, încât firmele și patronii profită de această fragilitate pentru a-i intimida și a obține ceea ce pretind: să plătească mai puțin, adică să se îmbogățească din ce în ce mai mult. Cu alte cuvinte, pretind ca muncitorii imigranți să nu lupte pentru aceleași drepturi și salarii ca toți ceilalți muncitori și pentru o viață mai bună.

B.I. — În câteva cuvinte, care sunt principalii factori pozitivi care trebuie revendicați și care pot permite o mai bună integrare a muncitorilor imigranți în câmpul muncii și în societate în general (în câmpul legislativ, social, cultural și politic)?

STAD — Principalul aspect este legaliza-

rea. Fără documente, fără a fi legalizați, imigranțul/a rămâne dependent(ă) de firma sau patronul fără scrupule și poate fi intimidat(ă) cu ușurință.

B.I. — Cum comentați acțiunea CGTP-IN față de politicile de imigrare în Portugalia?

STAD — Acțiunea CGTP a fost destul de pozitivă, atât prin informațiile furnizate tuturor muncitorilor, cât și prin informațiile către muncitorii imigranți. Față de politicile de imigrare, CGTP a avut o intervenție activă pe lângă guverne, cerând ca muncitorii imigranți care lucrează și se găsesc în situație ilegală să fie toți legalizați, adică să aibă documente.

|| *Pentru a îmbunătăți acțiunea sindicală, nu doar în ceea ce-i privește pe imigranți, ci și în cazul tuturor lucrătorilor, sunt tot mai importante clarificarea și informațiile privind drepturile existente ale imigranțului ca muncitor și cetățean* ||

|| *Lucrătorii imigranți reprezentați de STAD au o mare importanță, nu numai prin numărul lor, care este semnificativ, ci și pentru că în general sunt bine integrați la locurile de muncă* ||

FESAHT – Federația Sindicatelor din Alimentație, Industria Hotelieră și Turism

Acordăm un sprijin special imigranților

B.I. — Care este importanța calitativă și cantitativă pe care muncitorii imigranți o au în prezent în sectorul hotelier, turism, restaurante în Portugalia, sub raport numeric și sub cel al ocupării locurilor de muncă?

Acest sector de activitate a creat locuri de muncă pentru mai multe mii de imigranți de mai multe naționalități, comunitatea braziliană fiind prezentă în număr mai mare în sectorul restaurantelor.

B.I. — Ce acțiuni și inițiative realizează Sindicatul din domeniul Hotelier, Turism, Restaurante cu privire la problemele muncitorilor imigranți? Ce poate fi îmbunătățit în acțiunea sindicală specifică în fața acestei problematice?

Sindicatetele noastre din domeniul hotelier au acordat în permanență un ajutor special acestor muncitori, datorită fragilității situației lor din câmpul muncii, adoptând măsuri speciale în domeniul asistenței informative și juridice. Au fost create Comisii de Imigranți și s-au realizat întâlniri în care se dezbateau problemele specifice ale acestora. La nivelul angajării colective garantăm câteva drepturi speciale, cum ar fi acumularea de zile libere din doi ani și dreptul la cazare. De asemenea, și-au asumat din ce în ce mai multe posturi de conducere în sindicat și de delegați sindicali. Au fost semnate protocoale cu asociații de imigranți.

B.I. — Care sunt principalele dificultăți ale sindicatului pentru a reuși adeziunea și mobilizarea muncitorilor imigranți în lupta sindicală în general și pentru propria situație de muncă, în particular?

Imigranții se manifestă foarte reticenti în a se sindicaliza. Mulți din ei sunt clandestini. Patronatele profită de această situație și îi amenință cu denunțul la SEF, deși sunt primele care profită de situația ilegală a muncitorilor, obligându-i să muncească 10 sau 11 ore zilnic fără plata orelor suplimentare. Pe lângă aceasta, îi amenință cu retragerea dreptului la cazare și hrană contractate.

B.I. — Actuala panoramă de criză economică poate fragiliza și mai mult situația muncitorilor imigranți. Cum ar putea Sindicatul din domeniul Hotelier, Turism, Restaurante să-i sprijine pe acești cetățeni care se confruntă cu nedreptăți sociale și din câmpul muncii, practicate de patroni și de societate?

Sigur că într-o perioadă ca aceea pe care o parcurgem în prezent situația se agravează pentru această pătură a populației. Sindicatetele ar trebui să aibă competențe sporite în ceea ce privește legalizarea imigranților. Fiecare imigrant este un muncitor cu drepturi egale cu ale celorlalți, așadar dacă muncește trebuie să fie legalizat.

B.I. — 5. În câteva cuvinte, care sunt principalii factori pozitivi ce trebuie revendicați și care pot permite o mai bună integrare a muncitorilor imigranți în câmpul muncii și în societate

în general (în câmpul legislativ, social, cultural și politic)?

Fiecărui imigrant care muncește trebuie să-i corespundă un contract de muncă legal. Statul trebuie să asigure dreptul de a învăța limba portugheză, dreptul de învățământ pentru copii, dreptul la sănătate și nu pot exista niciun fel de piedici în calea ajutoarelor sociale.

B.I. — Cum comentați acțiunea CGTP-IN în fața politicilor de imigrare din Portugalia?

CGTP și-a asumat un rol de sprijin dar care nu este prea vizibil în revendicările către stat. Este necesară crearea unui manifest revendicativ pentru muncitorii imigranți, cu propuneri specifice care să corespundă nevoilor și dorințelor acestora.

|| *Sindicatetele noastre au acordat un sprijin special acestor lucrători, datorită fragilității situației lor din câmpul muncii, adoptând măsuri speciale în domeniul asistenței informative și juridice* **||**

ACIDI - Înaltul Comisariat pentru Imigrație și Dialog Intercultural

Consolidarea Politicilor de Integrare pe timp de criză

Înaltul Comisariat pentru Imigrație și Dialog Intercultural (ACIDI) este institutul public a cărei misiune în Portugalia este, printre altele, aceea de a colabora la stabilirea, executarea și evaluarea politicilor publice, transversale și sectoriale, relevante pentru integrarea imigranților. Înainte de toate trebuie subliniat un fapt: Portugalia are aproximativ 5 milioane de emigranți care locuiesc și muncesc în străinătate, față de 443.055 imigranți care locuiesc și muncesc în Portugalia, adică la fiecare imigrant pe care îl primim în Portugalia există aproximativ 10 portughezi răspândiți în lume.

În Portugalia cifrele privind imigrarea s-au stabilizat în general în raport cu cifrele de la începutul deceniului precedent. Într-adevăr, conform ultimelor statistici oficiale, în 2010 imigrația a scăzut cu 1,9% față de 2009, ceea ce era de așteptat ținând cont de grava conjunctură economică și socială pe care o traversează țara. În orice caz, trebuie să le dorim imigranților din Portugalia același tratament pe care îl dorim compatrioților noștri din străinătate, de aceea continuarea investiției în politicile de integrare și măsurile care să asigure coeziunea socială în contextul consensului politic este fundamentală.

Pentru a marca rațiunile strategice ale imigrației ca oportunitate pentru dezvoltarea țării noastre va trebui să analizăm scenariile politicilor publice portugheze din acest domeniu: Planurile pentru Integrarea Imigranților, a căror aplicare a fost recent confirmată de cel de-al XIX-lea Guvern ca urmare a recente aprobări a Opțiunilor Majore de Plan pentru perioada 2012-2015 (Legea 64/2011 din 30 decembrie), care nu confirmă doar consensul politic în materie de recunoaștere a contribuției imigrației în Portugalia și a importanței de a continua investiția în totala integrare a acesteia în țară, ci asigură și o viziune holistică și transversală a procesului de integrare.

Într-adevăr, așa cum a demonstrat faptic Observatorul Imigrației și este recunoscut în mod expres în referințele Opțiuni-

lor Majore de Plan, imigrația din Portugalia contribuie la creșterea economică a țării, la întinerirea piramidei demografice, la consolidarea fundamentală a populației active, la sustenabilitatea demografică și redresarea financiară relativă a sistemului de contribuții sociale, ținând cont de substanțialul sold pozitiv în balanța de cheltuieli a statului.

La aceasta se adaugă diversitatea culturală ca factor de îmbogățire a societății noastre, care este, fără puțință de tăgadă, multiculturală în cei peste 800 de ani de istorie și prezență a nenumăratelor popoare pe acest teritoriu care constituie astăzi Portugalia.

Dar să ne întoarcem la prezent și la încercările cu care se confruntă imigranții.

Importanța consolidării politicilor publice în acest ciclu dificil cu care se confruntă țara decurge din problemele sale specifice. După cum este știut, mulți imigranți muncesc în sectoare precare și riscante de pe piața muncii, fiind, în multe cazuri, victimele discriminării salariale și înregistrând rate de șomaj și accidente de muncă mai ridicate decât în rândul portughezilor.

Și aici mișcarea sindicală are un rol crucial, din care exemplificăm contribuția sa istorică la lucrările Consiliului Consultativ pentru Problemele Imigrației (COCAI) și ale Comisiei pentru Egalitate și împotriva Discriminării Salariale (CICDR). În conformitate, Primul Plan pentru Integrarea Imigranților din 2007 a cuprins o măsură specifică pentru stimularea la participarea sindicală a imigranților, din care a rezultat un parteneriat de succes al Înaltului Comisariat cu CGTP.

Într-adevăr, este urgentă clarificarea imigranților asupra drepturilor și îndatoririlor pe care le au în calitate de muncitori iar această misiune a fost înfăptuită de rețelele de sprijin ale ACIDI, mai exact de cele trei Centre Naționale de Sprijin pentru Imigranți ale acesteia, din care fac parte Biroul de Sprijin pentru Ocupare și cele 86 de Centre Locale de Sprijin pentru Integrarea Imigranților răspândite în

țară, în parteneriat cu autoritățile locale și cu societatea civilă dar și în cadrul activității sindicale, ceea ce este un semn de vitalitate de elogiat al societății civile și al structurilor reprezentative ale muncitorilor.

Pe de altă parte, trebuie să încercăm să corectăm aceste probleme la nivelul politicilor publice care vor trebui să maximizeze forța imigrației pentru dezvoltare, și anume în ceea ce privește folosirea potențialului de întreprinzători al imigranților, prin Programul de Antreprenariat pentru Imigranți (PEI), consolidarea Programului de Intervenție pentru Muncitorii Șomeri Imigranți și a Programului Portugheza pentru Toți (PPT), la nivelul învățării limbii portugheze tehnice și a necesității de a promova o formare profesională mai largă și mai bună, așa cum se prevede în actualul Plan II pentru Integrarea Imigranților.

Se spune de multe ori că țările au nevoie de muncitori pentru dezvoltarea lor însă în realitate primesc persoane iar dimensiunea demnității ființei umane este deasupra ciclurilor economice. Cred că acesta este diapazonul în funcție de care trebuie acordate politicile publice de integrare.

Rosário Farmhouse

Înalt Comisar pentru Imigrație și Dialog Intercultural

„ **Mulți imigranți (...) sunt, în multe cazuri, victimele discriminării salariale și înregistrează rate de șomaj și accidente de muncă mai ridicate decât în rândul portughezilor** ”

”

indisociabilă de procesul de construcție a comunităților, indiferent de amplitudinea sa, de natura sau de interesele pe care le protejează, nu ne obligă cu nimic să ne gândim că punerea sa în practică trebuie să privilegieze, în mod necesar, corelarea cu dezvoltarea comunităților locale. De aici faptul că această corelare, pătrunzând în practicile discursive care susțin câmpul comunitar și infiltrându-se în programele de acțiune socială ca expresie, aproape naturalizată, a unei tendințe de reglare socio-politică, suscită sau chiar impune un ansamblu de chestiuni la care nu putem fi indiferenți dacă pretindem să înțelegem ce se află în joc.

Statul, prin adoptarea unor politici de integrare socială care cuprind de multe ori finanțări pentru organisme cu caracter social, măsuri de sprijin în domeniul școlar sau acțiunea descendenților imigranților, care nu sunt agenți pasivi ai integrării lor, apar ca alte forme de combatere a excluziunii sociale. Asociațiile de imigranți au căutat să dezvolte legătura cu țările de origine și o mai bună integrare și primire

a imigranților. Actualmente, caută, de asemenea, să contribuie la integrarea descendenților imigranților. În această perspectivă vom analiza rolul asociațiilor de imigranți ca mediatore instituționale pentru integrarea socială a descendenților imigranților.

Astfel devine fundamentală analiza rolului și impactului pe care societatea civilă le-a avut, prin asociații, la crearea dinamicilor care le permit descendenților imigranților să aibă șansa unor condiții sociale favorabile, adică să nu rămână prinși în meandrele excluziunii sociale. Mai avem încă multe de învățat în ceea ce privește practica zilnică a toleranței, a cooperării între diverse culturi, a valorizării proceselor de remaniere culturală și a proceselor de integrare.

Asociațivitatea este considerată drept una dintre cele mai bune posibilități, pentru că face ca schimbul de experiențe și conviețuirea oamenilor să se constituie în oportunități de creștere și dezvoltare.

Bento Monteiro

„ *Asociațiile de imigranți au căutat să dezvolte legătura cu țările de origine și o mai bună integrare și primire a imigranților. Actualmente, caută, de asemenea, să contribuie la integrarea descendenților imigranților* ”

„ *Statul a adoptat politici de integrare socială care cuprind de multe ori finanțări pentru organisme cu caracter social, măsuri de sprijin în domeniul școlar sau acțiunea descendenților imigranților – care nu sunt agenți pasivi ai integrării lor –, reprezentând alte forme de combatere a excluziunii sociale* ”

În ziua de astăzi trăim într-o lume globalizată în care imigrația a devenit o dimensiune permanentă a societății noastre. Indiferent de cauzele care îi determină pe cetățenii străini să opteze pentru a emigra în Portugalia, s-a observat că sunt tot mai mulți cei care aleg țara noastră pentru a o lua pe un nou drum.

Arménio Carlos - Secretar General al CGTP-IN

Cinci răspunsuri pentru aprecierea și respectarea imigranților

B.I. — Care este motivul pentru care imigranții aleg țara noastră?

A.C. — Opțiunea de a imigra nu poate fi disociată de dorința și nevoia de îmbunătățire a condițiilor de viață ale muncitorilor/muncitoarelor și familiilor acestora. Portugalia este de regulă o țară primitoare cu cei ce decid să trăiască și să muncească la noi iar motivele care stau la baza deciziei acestor persoane sunt diferite. În ceea ce-i privește pe brazilieni și africani, opțiunea este legată de limba pe care o împărtășim și de o integrare mai ușoară în societate, la cele mai diverse niveluri. Cât despre imigranții din alte țări și de pe alte continente, alegerea lor are legătură directă cu stabilirea în țara noastră și,

în anumite situații, este percepută ca un punct de trecere către noi experiențe de migrare în alte țări europene.

B.I. — Cum explicați faptul că imigranții, comunitatea acestora, reprezintă 5% din populația activă și 10% din muncitorii angajați?

A.C. — Imigranții au avut o participare foarte importantă la dezvoltarea țării. Capacitatea profesională a acestora, precum și felul lor de a fi și de a interacționa au fost fundamentale pentru o societate multiculturală care se accentuează și are nevoie să fie apreciată și respectată. În acest context, integrarea socială și în

muncă și reîntregirea familiei au contribuit în mod decisiv la menținerea acestei comunități în țara noastră, cu o dimensiune pe care o apreciem pe plan economic, social și cultural.

„ Pentru CGTP-IN, mai mult decât vorbele sunt necesare punerea în fapt a egalității și combaterea oricărui tip de discriminare „

B.I. — Cum pot sindicatele să-i sprijine pe imigranți, într-un cadru de recesiune economică?

A.C. — Într-un context politic marcat de recesiunea economică, de distrugerea masivă a locurilor de muncă și de creșterea preocupantă a șomajului, de creșterea inegalității și a sărăciei, sunt vizați în mod special muncitorii și mai ales imigranții. Aceasta este o politică care nu numai că pune în cauză drepturile fundamentale ale muncitorilor, dar și fragilizează democrația și pune serios sub semnul întrebării suveranitatea țării. Muncitorii portughezi și imigranți au nevoie, astăzi mai mult decât oricând, să fie uniți în această luptă care este a tuturor și pentru toți, pentru apărarea drepturilor constituționale, cum ar fi dreptul la muncă cu drepturi legale, pentru apărarea și consolidarea protecției sociale, împotriva muncii forțate și neplătite și a ilegalității relațiilor de muncă rezultate din așa numitul "Acord pentru creștere, competitivitate și ocupare". Muncitorii, în special imigranții, nu sunt o marfă. Sunt bărbați și femei care vor să fie respectați și apreciați. CGTP-IN nu numai că nu acceptă, dar va și combate toate măsurile care au ca obiectiv dumping-ul social și un pas înapoi în evoluția civilizației. Sindicatele CGTP-IN vor continua să se implice puternic în punerea în practică a drepturilor muncitorilor imigranți la respectivele locuri de muncă. Acesta este unul din motivele pentru care în data de 22 martie vom face o Grevă Generală împotriva exploatării și a sărăcirii; pentru o schimbare a politicii; pentru locuri de muncă, salarii, drepturi, servicii publice. O luptă pentru apărarea drepturilor noastre, pentru drepturile noilor generații, pentru un viitor mai bun pentru copiii noștri.

B.I. — Ce se poate face pentru rezolvarea problemei imigranților nelegalizați și a muncii clandestine?

A.C. — Portugalia nu le poate face imigranților ceea ce nu acceptă să li se facă portughezilor care au emigrat pentru a-și îmbunătăți condițiile de viață. De aici reiese că trebuie făcute câteva modificări legislative pentru legalizarea numărului mare de imigranți aflați în țară. Menținerea constrângerilor pe care le prevede actuala lege nu face decât să protejeze rețelele mafioate care exploatează și înrobesc

muncitorii fără documente, și în același timp să dea amploare economiei paralele. Pentru CGTP-IN, mai mult decât vorbele sunt necesare punerea în fapt a egalității și combaterea oricărui tip de discriminare, pentru că îndeplinirea îndatoririlor este direct asociată cu respectul pentru drepturile celor ce muncesc.

||
Capacitatea profesională a imigranților, precum și felul lor de a fi și de a interacționa au fost fundamentale pentru o societate multiculturală care se accentuează și are nevoie să fie apreciată și respectată
||

B.I. — Cum se poate îmbunătăți legătura dintre diverșii actori sociali și instituționali?

A.C. — Coordonarea dintre diverșii actori sociali și instituționali este hotărâtoare. Cu toate acestea, pe plan instituțional rămân încă multe de făcut. Este necesară combaterea rutinei și a birocrăției și trecerea de la vorbe la fapte. Nu ajunge doar să se spună că imigranții și-au adus contribuția la bogăția produsă și la dezvoltarea țării. Este nevoie să se intervină și să se răspundă imediat la problemele care îi preocupă, în special pe planul muncii și al protecției sociale. Într-un moment în care sărăcia crește este nevoie să se ia măsuri rapide pentru combaterea excluziunii, mai ales în rândul imigranților. Pe de altă parte, este necesar ca multe din propunerile Mișcării Sindicale să fie luate în seamă și puse în practică. În momentele cele mai dificile este nevoie de măsuri urgente pentru a răspunde problemelor sociale grave. În ceea ce ne privește, vom continua să ne implicăm în lupta pentru rezolvarea acestor probleme, care sunt ale tuturor celor ce luptă pentru o societate a progresului și a justiției sociale.

Imigrația în Portugalia

I- Munca

Imigranții se concentrează în special¹ în profesii “necalificate” (37,3% din total în 2002 și 29,9% în 2008) cum ar fi “muncitori, meseriași și ocupații similare” (25,3% din total în 2002 și 23,0% în 2008) și “personal servicii și vânzători” (14,7% în 2002 și 20,8% în 2008). În aceste două profesii se concentrau 78% dintre imigranți în 2002 și aproximativ 84% în 2008².

Profesiile în care ponderea imigranților este relativ mai mică sunt cele de “cadre superioare din administrația publică și din firme” (2,1% din totalul populației imigrante și 4% din totalul muncitorilor, în 2008), de “specialiști, profesii intelectuale și științifice” (2,8% față de 6,5%), de “Personal tehnic de nivel intermediar” (3,9% față de 10,6%) și de “personal administra-

tiv și similar” (7,2% față de 14,6%).

În total, în 2008, doar 16% din numărul total al imigranților se concentrau în aceste profesii, în timp ce această proporție era de 36% din numărul total al muncitorilor. Totuși, între 2002 și 2008, se asistă la o anumită apropiere, dat fiind că în 2002, ponderea acestor profesii în rândul populației imigrante era de numai 12%.

Distribuția muncitorilor pe profesii (imigranți și nr. total pe țară), în 2002 și 2008

	Muncitori imigranți				Nr. total al muncitorilor din țară			
	2002		2008		2002		2008	
	Anul N°	Em %	Anul N°	Em %	Anul N°	Em %	Anul N°	Em %
Cadre superioare Adm. Publică și firme	1 637	1,5	3 512	2,1	65 473	2,8	120 556	4,0
Special. prof. intelect. și științifice	2 677	2,4	4 747	2,8	108 879	4,6	196 603	6,5
Personal tehnic de nivel intermediar	3 738	3,3	6 622	3,9	235 273	9,9	320 519	10,6
Personal administra- tiv și similar	5 837	5,2	12 196	7,2	360 021	15,1	440 776	14,6
Personal servicii și vânzători	16 388	14,7	35 363	20,8	359 765	15,1	533 013	17,7
Agricultură și muncitori calif. în agric. și pescuit	2 899	2,6	5 051	3,0	39 885	1,7	49 224	1,6
Muncitori, meseriași și ocupații similare	28 311	25,3	39 038	23,0	587 052	24,7	632 424	21,0
Operatori inst. mașini și montaj	8 599	7,7	12 649	7,4	277 291	11,6	296 718	9,8
Muncitori necalificați	41 766	37,3	50 862	29,9	346 807	14,6	427 097	14,2
Total	111 852	100,0	170 040	100,0	2 380 446	100,0	3 016 930	100,0

Sursă: Cadre de personal, MMSS

¹ De asemenea, se observă o mai mare concentrare în profesii ca „agricultori și muncitori calificați în agricultură și pescuit” (în 2008, această profesie reprezenta 3% din numărul total al imigranților față de 1,6% din numărul total al muncitorilor).

² În aceste profesii se concentrau 54% din ansamblul muncitorilor în 2002 și 53% în 2008

Nivelul de calificare

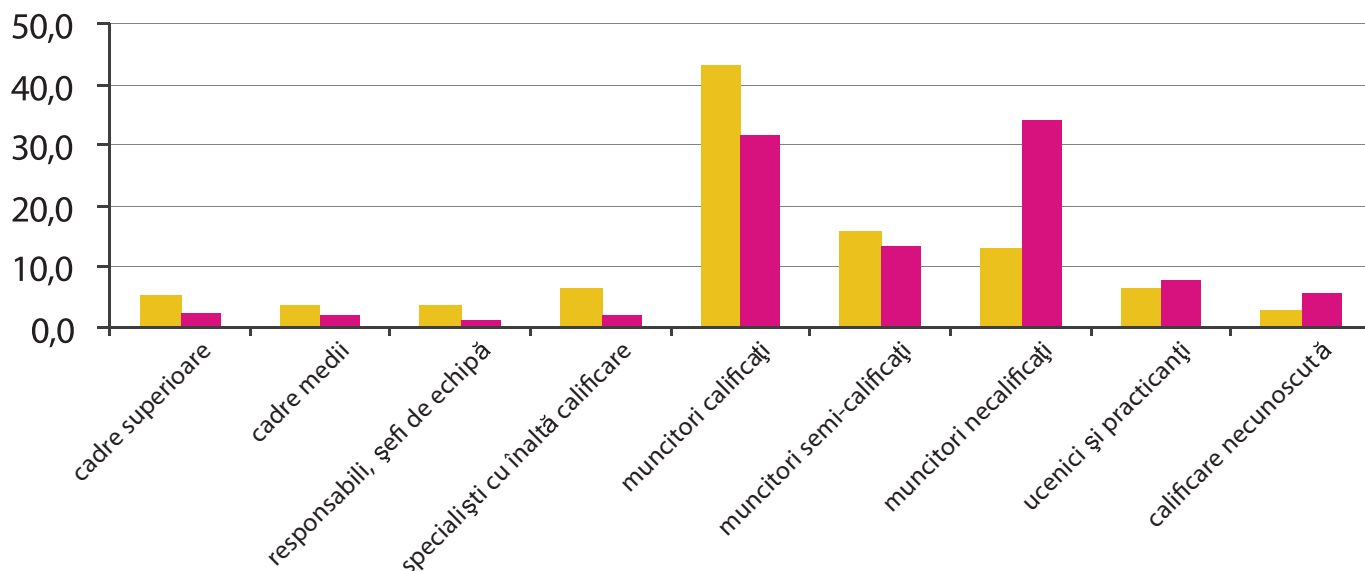
Față de numărul total al muncitorilor, imigranții se concentrează îndeosebi la nivelurile de calificare mai scăzută. Într-adevăr, în 2008, aproximativ jumătate din imigranți aveau un nivel de calificare inferior celui al muncitorilor calificați (aproape 1/3 din totalul muncitorilor); în

schimb, doar 6,5% din imigranți sunt cadre superioare, cadre medii sau responsabili/șefi de echipă (15,1% din totalul muncitorilor).

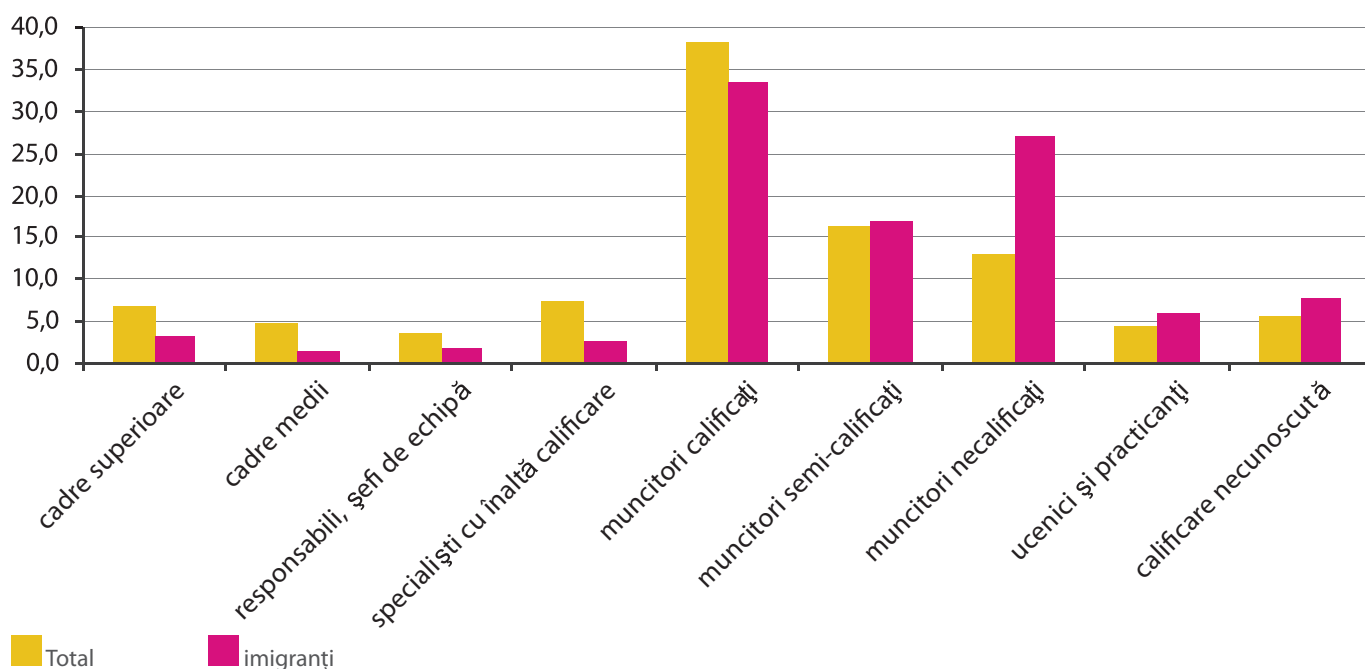
Totuși, se constată o tendință de ușoară îmbunătățire a calificării imigranților de-a lungul ultimilor ani: în 2002, aproximativ

42% din imigranți erau necalificați sau ucenici și practicanți dar în 2008, în aceste două grupuri de calificare se concentrau doar aproximativ 33% din imigranți. Această evoluție nu este străină de îmbunătățirea nivelurilor de școlarizare a imigranților (a se vedea punctul următor).

Imigranții pe niveluri de calificare (comparație cu toată țara), 2002

% din numărul salariaților pe nivel de calificare în 2008

■ Total ■ imigranți

Immigration in Portugal

II- Populația străină în Portugalia

Numărul de străini în Portugalia s-a menținut practic neschimbat între anii 1960 și 1975, variind în jurul cifrei de treizeci de mii. De la începutul anilor 80 s-a constatat o creștere neîntrepută a rezidenților străini: în 1980 erau în jur de 50 de mii; în 1985 erau în jur de 80 de mii; în 1990 erau aproximativ 108 mii; în 1995 erau în jur de 168 de mii; în 1999 erau în jur de 191 de mii; în 2001 erau în jur de 351 de mii; în 2009 depășeau cifra de 454 de mii.

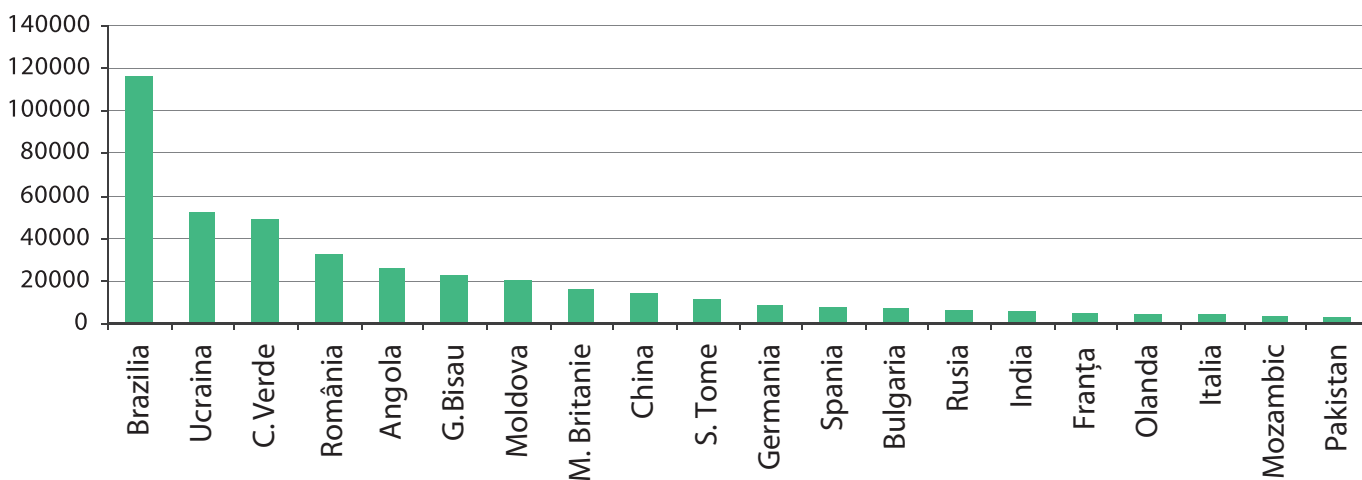
În ultimii ani s-a asistat la o schimbare a originii populației străine care a solicitat

statutul de rezident legal, Brazilia ocupând acum poziția deținută anterior de țările din Europa de Est. De fapt, în 2008, cetățenii brazilieni reprezentau 45% din totalul populației străine care a solicitat statutul de rezident legal, față de anul 2002 când reprezentau doar circa 11%; între 2002 și 2008 populația totală străină care a solicitat statutul de rezident legal a crescut în medie cu circa 26% pe an, pe când creșterea numărului de cetățeni brazilieni a fost în această perioadă de 60% pe an.

În ceea ce privește importanța ponderii

populației străine pe naționalități, ordinea este următoarea: Brazilia (116 mii persoane, cărora le corespund 25,6% din totalul populației străine din Portugalia), Ucraina (52 de mii și respectiv 11,5%), Capul Verde (49 de mii și 10,8%), România (32 de mii și 7,1%), Angola (27 de mii și 5,8%), Guineea Bisau (23 de mii și 5,1%) și Moldova (21 de mii și 4,6%). Ansamblul acestor 7 țări concentrează 70,5% din populația străină rezidentă în Portugalia. Graficul următor conține cele 20 de țări cu cea mai mare pondere în imigrația din Portugalia.

Principalele naționalități de imigranți în Portugalia

Sursă: SEF, 2009

O ultima notă se referă la localizarea pe districte a imigranților în Portugalia. Deși s-a constatat un indice mai mic de concentrare a imigranților recent sosiți

și o uniformizare a așezării acestora pe întreg teritoriul național, districtele Lisabona (cu 43,3% din numărul total de imigranți), Faro (cu 16,1%) și Setúbal (cu

10,9%) reprezintă împreună peste 70% din numărul total de imigranți.

¹ Raport privind Imigrația, Frontierele și Azilul, Serviciul de Străini și Frontiere, 2009.

² De menționat că din cei 452 de mii de cetățeni străini cu rezidență legală în Portugalia, în iunie 2009, aproximativ 25,7% erau de naționalitate braziliană, sub raportul importanței relative depășind deja comunitatea imigranță de naționalitate a țărilor africane vorbitoare de limba portugheză (24,7%).

³ Raport citat de SEF, 2009.

⁴ Suma acestor 15 țări concentra, în 2008, aproximativ 92% din totalul imigranților din Portugalia

Numărul total de imigranți în Portugalia, în 2009 exprimat în mii de rezidenți pe district

District	Total	Barbați	Femei	Total %
Total National	454 191	234 412	219 779	100,0
Aveiro	14 206	7 385	6 821	3,1
Beja	5 667	3 044	2 623	1,2
Braga	9 769	5 102	4 667	2,2
Bragança	1 811	919	892	0,4
Castelo Branco	3 066	1 592	1 474	0,7
Coimbra	11 604	5 934	5 670	2,6
Évora	3 934	2 081	1 853	0,9
Faro	73 277	38 909	34 368	16,1
Guarda	1 881	1 007	874	0,4
Leiria	16 989	9 013	7 976	3,7
Lisabona	196 798	100 031	96 767	43,3
Portalegre	2 801	1 491	1 310	0,6
Porto	28 107	14 284	13 823	6,2
Santarém	14 416	7 667	6 749	3,2
Setúbal	49 309	24 859	24 450	10,9
Viana do Castelo	3 141	1 731	1 410	0,7
Vila Real	2 098	1 020	1 078	0,5
Viseu	4 678	2 552	2 126	1,0
Azore	3 534	2 022	1 512	0,8
Madeira	7 105	3 769	3 336	1,6

Sursa: Serviciul de Străini și Frontiere

Rezultatele atinse confirmă încrederea și se proiectează în viitor

Putem spune, fără falsă modestie dar cu tărie, că pe durata celor cincisprezece luni de activitate pentru implementarea Proiectului s-a realizat o muncă importantă. Acest bilanț general confirmă, pe de-o parte, încrederea acordată CGTP-IN-ului în ceea ce privește munca acestuia în domeniul migrărilor și, pe de altă parte, proiectează în mod pozitiv această muncă în viitor.

Proiectul a fost organizat și planificat încă de la început cu preocuparea de a fi aplicabil în cadrul activităților pe care le realizează CGTP-IN. Astfel, planul de creare a instrumentelor necesare dezvoltării acestuia și realizarea activităților programate au fost adaptate disponibilității cadrelor și conducerii ce trebuiau, în același timp, să intervină în diferitele acțiuni de luptă sindicală și să participe la desfășurarea Proiectului, mobilizând militanții și lucrătorii pentru a participa la diferitele activități programate.

De aceea, materialele și diferitele acțiuni prevăzute au avut rezultate de înaltă calitate, care au ajuns la publicul-țintă. Subliniem, în mod concret, faptul că toate materialele au fost publicate în patru limbi, adică în limbile comunităților celor mai reprezentative ale imigranților: ucraineană, română și engleză, și desigur, în portugheză, și că au fost realizate cinci

Seminarii regionale (workshop-uri) și o Conferință Sindicală Internațională.

În cadrul dezvoltării Proiectului, la locurile de muncă au fost expuse 2500 de afișe pe tema integrării imigranților și au fost distribuite 10.000 de broșuri. Aceste materiale de informare au vizat în mod special sensibilizarea lucrătorilor imigranți asupra drepturilor lor și a câmpului de acțiune, încurajându-i în același timp să intre în contact cu sindicatele și să participe la activitatea sindicală pentru a-și rezolva problemele. Această broșură a folosit (și continuă să folosească) ca punct de contact și de "rupere a barierelor" între lucrătorii imigranți și sindicaliști.

În aceleași limbi au fost elaborate și editate trei instrumente importante cu un enorm potențial de utilizare, care depășește durata acestei campanii. Ne referim în concret la editarea:

A) Unui **"Studiu asupra realității economico-sociale a lucrătorilor imigranți din Portugalia"**, în 1000 de exemplare. În acest Studiu este prezentată problematica migrațiilor la nivel internațional și rolul Portugaliei ca "placă turnantă" a migrațiilor în cadrul european. Acest studiu abordează în mod egal importanța populației străine în Uniunea Europeană și, în mod special a emigrației portugheze către Statele membre ale UE și caracteri-

zează situația imigrației în Portugalia, prin prezentarea aspectelor din câmpul muncii, economice, sociale și a problemelor pe care le au în general acești lucrători. Acest instrument a fost foarte important pentru lansarea dezbaterilor și reflecțiilor din cadrul diverselor Seminarii regionale;

B) Un **"Ghid Juridic al imigrației în Portugalia – Orientări pentru acțiunea sindicală"**, distribuit în 2250 de exemplare, având ca obiectiv informarea și sprijinul oferit în vederea cunoașterii, într-o formă simplă, a legislației actuale, înțelegerea modului de aplicare a drepturilor existente și a posibilităților de apărare a imigranților, precum și a limitelor existente și a modalităților de a le evita. Acesta este un important instrument de informare pentru lucrătorii imigranți și pentru acțiunea sindicală și socială în general, care va dura atâta timp cât va exista actuala legislație;

C) Un Buletin, **"INTEGRAR"**, din care a ieșit deja numărul 1, în 2250 de exemplare și din care se va edita un număr dublu (numărul doi și trei). Privilegiind informarea asupra evenimentelor și a datelor importante legate de migrații, în interiorul și în exteriorul Portugaliei, acest Buletin de informare este un mijloc de comunicare extins la comunități, adică depășește cadrul sindical, ceea ce demonstrează posibilitățile pe care le are CGTP-IN prin deținerea

„ La locurile de muncă au fost expuse 2500 de afișe pe tema integrării imigranților și au fost distribuite 10.000 de broșuri „

unui instrument de această natură. De aceea, după consacrarea primelor numere Proiectului **“Imigrarea – Informare și Formare pentru o mai bună Integrare”**, Buletinul **INTEGRAR** are ambiția de a fi organul de informare al Departamentului de Migrări al CGTP-IN.

Toate aceste instrumente au servit ca bază pentru reflecția și dezbaterilor realizate în cadrul celor 5 Seminarii regionale (workshop-uri) organizate în parteneriat cu Uniunile Districtuale ale Sindicatelor din Évora (5 iulie), Lisabona (7 iulie), Porto (7 octombrie) și în 2012, din Coimbra (6 ianuarie) și Faro (8 februarie).

Aceste Seminarii regionale (workshop-uri), la care au fost prezenți între 30 și 40 de participanți, cel din Lisabona contând pe prezența a aproximativ 50 de participanți, au permis confirmarea câtorva situații deja cunoscute și identificarea multor altora. Dându-se cuvântul imigranților, actori ai procesului migrator, s-a creat posibilitatea de a asculta punctele de vedere ale imigranților și sindicaliștilor asupra aceleiași probleme, într-o interacțiune fundamentală.

Dintre toate mărturiile, se evidențiază intimidările angajatorilor asupra imigranților

și strategia de tipul **“schimbare și înlocuire”** la angajarea lucrătorilor portughezi, substituiți cu lucrători imigranți pentru a plăti salarii mai mici și a respecta mai puține drepturi ale muncii și sociale; inegalitatea și discriminarea simțită puternic pe durata primirii în cadrul diverselor servicii ale sistemului de asigurări sociale sau a Serviciului de Străini și Frontiere; neîncrederea și frica multor imigranți de a se implica în mediul sindical.

Pe de altă parte, s-au susținut necesitatea informării imigranților în limba maternă, îndeosebi asupra legislației imigrației, importanța indispensabilă a cunoașterii mutuale între imigranți și portughezi pentru combaterea stereotipurilor, care reprezintă poarta de creare a încrederii de ambele părți și convingerea lucrătorilor imigranți că lupta pentru drepturile lor de muncă este cheia pentru o mai bună și completă integrare.

În acest cadru, sindicatele au fost provocate în mod clar să facă primul pas, astfel încât lucrătorii imigranți să simtă că sindicatele sunt o adevărată forță în sprijinul lor, ca lucrători și ca ființe umane. În

“**Sindicatele sunt o adevărată forță în sprijinul imigranților, ca lucrători și ca ființe umane**”

final, s-a evidențiat necesitatea unei mai bune legături între sindicate, asociațiile de imigranți, mișcările de solidaritate și alte mișcări sociale cu organismele publice și cu serviciile publice care lucrează cu imigranții (ACT, SEF, Asigurările Sociale, autoritățile locale) cu obiectivul de a avea o mai mare eficiență în acțiunea realizată. La acest nivel a fost unanimă opinia că este necesară crearea unor rețele sau a unei coordonări minime între organizații, personalități și servicii publice. Finalmente, summum-ul Proiectului a fost o mare Conferință Sindicală Internaționa-

Un Proiect care se adresează viitorului

continuare din pagina 15

lă asupra Imigrației, desfășurată în ziua de 16 decembrie 2011 la Lisabona.

Această Conferință a reunit circa 200 de participanți din toate regiunile Portugaliei, reprezentanți ai structurii sindicale, ai mișcării asociative a imigranților, ai Bisericii Catolice, ai mișcărilor sociale și de solidaritate antirasiste și ai organismelor publice naționale și internaționale direct implicate în acest domeniu de intervenție.

A avut o relevanță specială participarea la Conferința Sindicală Internațională a reprezentanților confederațiilor sindicale din principalele țări de origine a comunităților imigrante, în mod concret, Brazilia,

„*Se evidențiază strategia angajatorilor de „schimbare și înlocuire” a lucrătorilor portughezi cu lucrători imigranți pentru a plăti salarii mai mici și a respecta mai puține drepturi ale muncii și sociale*”

Angola, Capul Verde, Mozambic, S. Tomé, Guineea-Bissau, Timor Lorosae și, în afara spațiului lusofon, Ucraina.

Această Conferință, prima realizată de CGTP-IN în cadrul lucrărilor asupra migrațiilor, a fost o oportunitate pentru dezvoltarea unei analize a procesului migrator cu amplitudine națională și internațională asupra dublei realități migrante (în Portugalia și în țările de origine).

Se remarcă în mod particular importanța intervențiilor OIM, *Organizația Internațională a Migrațiilor*, a ACIDI, *Înaltul Comisariat pentru Imigrație și Dialog Intercultural*, a CARITAS, a Comisiei Episcopale a Pastoraliei Sociale și Mobilității Umane și a Inspectorului general al Muncii, pentru contribuția pe care au adus-o la lucrări prin prezentarea propriilor viziuni asupra fenomenului migrației și a enormelor posibilități existente de a munci „în rețea” cu CGTP-IN și cu militanții sindicali, cu scopul unei mai mari eficiențe în sfera de acțiune pe care fiecare o desfășoară individual.

Perspectivile și Practicile Sindicale Internaționale au fost abordate de reprezentanții organizațiilor sindicale din diferite colțuri ale lumii: CUT/Brazilia - America Latină, UNTC-CS/ Capul Verde - Africa, KSTL/CSTL/Timorul de Est - Asia și FPU/Ucraina - Europa.

În particular, perspectivele și provocările referitoare la imigranți și la muncă au fost dezbătute de președintele CARITAS Portugheze, Profesor Eugénio da Fonseca, de

reprezentantul personal al Înaltului Comisariat pentru Imigrație, Dr. Duarte Miranda Mendes și de Inspectorul general al Muncii, Dr. José Luís Forte, de la ACT/Autoritatea pentru Condițiile de Muncă.

Pe timpul lucrărilor, în spațiul dedicat debaterilor, mulți participanți au intervenit activ, aducându-și propriile contribuții, expunând situații concrete sau interpellând diferiți vorbitori, ceea ce a făcut ca lucrările să devină deosebit de aprinse și de bogate.

Ca reprezentanți ai Comisiei Executive a CGTP-IN au intervenit Secretarul General, Manuel Carvalho da Silva, care a deschis lucrările, și responsabilul pentru Departamentul de Migrări, Carlos Trindade care, pe lângă faptul că a închis lucrările Conferinței, a participat la diferitele discuții realizate.

Giorgio Casula

Departamentul de Migrări al CGTP-IN

Copiere documente

Pentru a copia sau descărca toate documentele elaborate în această Campanie în limbile portugheză, engleză, ucraineană, română, vă rugăm să accesați această adresă de Internet (cu CTRL):

http://cgtp.pt//index.php?option=com_content&task=category§ionid=20&id=187&Itemid=317

